

Flute, Accordion or Clarinet?

– Using the Characteristics of Our Instruments in Music Therapy

Edited by Amelia Oldfield, Jo Tomlinson and Dawn Loombe
(2015). *Flute, Accordion or Clarinet? – Using the Characteristics of Our Instruments in Music Therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers. Sider: 344. Pris: £19.99

Anmeldt af **Heidi Lerche**, cand.mag. i musikterapi, cand. phil. i musikvidenskab, ansat som musikterapeut i Socialpsykiatrien i Favrskov Kommune. Kontakt: heidi@lerche.org

Amelia Oldfield, Jo Tomlinson og Dawn Loombe har redigeret denne bog, der giver en unik beskrivelse af musikterapeuters brug af hovedinstrument i kliniske sammenhænge. Bogen beskæftiger sig med 17 instrumenter, og det særlige er, at det ikke er klaver/key-board, stemme eller percussion. Der er ikke tidligere skrevet megen musikterapilitteratur om disse instrumenter. Oldfield påpeger i sin introduktion, at formålet med bogen er at udligne det tomrum, der er opstået i musikterapilitteraturen i lyset af, at instrumenterne ofte anvendes i klinisk praksis. Endvidere fremhæver hun både i forord og refleksion, som en del af bogens budskab, at alle slags hovedinstrumenter accepteres på de musikterapeutiske uddannelser, hvorfor musikterapeutisk litteratur om instrumenterne er vigtig. Oldfield beskriver, hvorledes hun som underviser motiverer de studerende til at inddrage, anvende og reflektere over deres hovedinstrument.

De tre redaktører er både erfarne musikterapeuter og musikere, og som sådan har de bidraget med afsnit i kapitlerne om fløjte, harmonika og klarinet. Oldfield har skre-

vet bogens introduktion og som afrunding og opsamling på bogen en kort refleksion. Bagerst i bogen findes en kort præsentation af de – ikke færre end 54 – musikterapeuter, hovedsagligt fra UK men også USA, Italien, Slovenien, Cypern og Norge, der har bidraget til bogen. Endvidere er teksten krydret med en række billeder af instrumenter og musikterapeutiske settings.

Bogen består foruden forord, dette skrevet af komponist og dirigent Sarah Rodgers, af 14 kapitler, hver med en indledning og refleksion. Hvert kapitel omhandler et eller to instrumenter: klarinet, (piano)harmonika, tværfløjte, cello, trompet og flygelhorn, fagot, violin, bratsch, harpe, guitar, trombone og euphonium, obo, saxofon, kontra- og el-bas.

Kapitlernes opbygning

Alle kapitler er bygget op på samme måde, således at hvert kapitel begynder med en indledning, hvori der gives et overblik over instrumentets historie, kontekst og de genrer, instrumentet kendes fra. Dette efterfølges af

den enkelte musikterapeuts personlige beretning om det musik, han eller hun er opvokset med samt en fortælling om hvorfor netop dét instrument blev valgt, og hvordan det har udviklet sig til at være hovedinstrument.

Dernæst reflekterer musikterapeuten over instrumentet. Hvilke fordele og ulemper instrumentet har beskrives samt de forskellige måder det anvendes på i forbindelse med det kliniske arbejde. Ydermere beskrives den generelle oplevelse af at bruge instrumentet som musikterapeut. Derpå følger musikterapeutens case-vignetter – små positive historier forbundet med instrumentet.

Hvert kapitel rummer flere musikterapeuters beretninger, således at man læser først den ene musikterapeuts refleksioner og case-vignetter, derefter den næste. Sluttelig afrundes kapitlet med en sammenfatning, hvor de særlige karakteristika ved instrumentet i musikterapeutisk sammenhæng oprides. Sammenfatningen er skrevet på baggrund af musikterapeuternes beskrivelser af hvornår og hvordan, de anvender instrumentet samt ud fra musikterapeuternes erfaring med, hvordan klienterne reagerer på instrumentet.

Hver musikterapeut har skrevet på sin måde og i sit eget sprog. Dette bevirker, at nogle aspekter er understreget mere end andre, samt at den enkelte musikterapeut har berettet mere eller mindre detaljeret. Ud over de forskellige instrumenter, berører bogen, i kraft af de mange musikterapeuters bidrag, et forskelligt klientgrundlag, hvorfor der er kortere eller længere case-vignetter fra forskellige kliniske områder; børn, unge og voksne med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, voksen psykiatri, demens, rehabilitering, indsatte i fængsler mm.

Samlet indhold

I den enkelte musikterapeuts personlige beretning, fortæller de fleste om deres kærlighed for hovedinstrumentet og relaterer dette til deres barndom og/eller familiære oplevelser. Desuden lægger mange vægt på den kontrol over instrumentet de føler, hvilket gør at det er dét instrument, de bedst og mest effektivt kan kommunikere med. Dette kan endvidere have en særlig indflydelse i mødet med klienterne, ligesom der i case-vignetterne gives eksempler på, hvordan klienten kan opleve det som noget særligt f.eks. at spille på musikterapeutens dyrebare instrument.

I beskrivelserne er en række parametre omtalt inden for flere instrumenter:

Instrumentets mobilitet

Hvor let eller vanskeligt det er at fragte instrumentet. Hvor lang tid det tager at gøre det klar, og om man hurtigt kan gribe instrumentet. Om instrumentet er mobilt, så man kan flytte sig rundt med det, mens man spiller, og om fysisk nærhed er mulig, så f.eks. vibrationer kan fornemmes af klienten. Om klienten kan spille på instrumentet, mens musikterapeuten holder eller sidder med det. Mange nævner desuden, at man har flere eksemplarer af samme instrument: ét til performancebrug og ét til musikterapeutisk brug, idet man kan være betænkelig ved at overlade kostbare instrumenter til uforudsigelige klienter. Et andet issue er hygiejnen for f.eks. blæseinstrumenter.

Instrumentets klang og lyde

At instrumentet kan lave en "luft-lyd" f.eks. ved at blæse luft uden klang gennem blæseinstrumenter eller med luftknappen på harmonikaen til spejling eller imitation af vejtrækning. At instrumentet kan lægge sig klangmæssigt tæt op ad den menneskelige

stemme, og dermed er godt til at stimulere klienten til stemmebrug. At blæseinstrumenter kan fremstå som en forlængelse af musikterapeutens stemme. At instrumentet kan frembringe særlige lyde og dermed fremstå f.eks. humoristisk eller overraskende, eksempelvis ved kun at bruge mundstykket på blæseinstrumenter. Endvidere erfaringer med at selve klangen fra visse instrumenter kan virke beroligende.

Musikgenrer og percussion

Mange omtaler deres instrument som alsidig i forhold til musikgenrer. Desuden om man kan bruge sin stemme samtidig med at spille. Fremdeles omtales instrumenterne i anvendelsen som percussion: klapper på blæseinstrumenter, bælg på harmonika, fladen af strygernes, og videre at klienten kan udforske instrumentet ved f.eks. ventiler, mekanik, udformning.

Foruroligelse og fascination

I flere tilfælde beskrives det, at et ikke-kendskab til et instrument både kan virke foruroligende, mystisk og ligefrem afskrækkende på klienten, og at instrumentet derfor ikke pakkes ud eller ligefrem må blive uden for terapilokalet noget tid. Men allermest beskrives den fascination, som vi også selv kender, hvormed klienterne opfatter instrumenterne: at de er flotte og fascinerende, fanger øjet og betager. At instrumenter med deres udseende opfordrer og giver anledning til berøring, lyd samt verbal eller nonverbal kommunikation.

Bogens anvendelse

Bogen kan anvendes på forskellige måder og til forskellig brug. Musikterapeuter kan læse den som inspiration og ikke-musikterapeuter som eksempler på hvad den instrumentale del af musikterapien er. Desuden kan bogen

generelt være lærerig for musikterapistuderende – uanset hovedinstrument.

Bogen er overskuelig, idet hvert kapitel kan læses for sig, ligesom enkelte afsnit kan læses og give mening. Dog vil den historiske gennemgang af instrumenterne formentlig allerede være kendt, hvis det er ens hovedinstrument, og den enkelte musikterapeuts personlige beskrivelse kan i nogle tilfælde fremstå for detaljeret. Bogens redaktion har pointeret, at man bevidst har valgt strategien, hvor musikterapeuter, som før nævnt, har bidraget på deres egen måde og i deres eget sprog, men det forårsager gentagelser af generelle musikterapeutisk anskuelser, som ikke knytter sig til et specifikt instrument.

Jeg anbefaler bogen som inspiration for alle, der arbejder eller ønsker at arbejde med de ovenfor nævnte instrumenter, uanset om det er som hovedinstrument eller et instrument man kun har lidt kendskab til og ønsker at anvende mere i det kliniske arbejde. For mit eget vedkommende med harmonika som hovedinstrument og flere af de nævnte instrumenter inden for rækkevidde, oplever jeg bogen enestående og inspirerende.

